

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра практичної психології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор навчально-наукового

інституту

«Українська інженерно-педагогічна

академія»

Денис КОВАЛЕНКО

2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Клінічна психологія та психологічна реабілітація
(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
(шифр і назва)

спеціальність 053 Психологія
(шифр і назва)

освітня програма 053 Психологія (Практична психологія)
(шифр і назва)

спеціалізація _____
(шифр і назва)

вид дисципліни ОООВ ЯЗКОВА
(обов'язкова / за вибором)

інститут ІНІ «Українська інженерно-педагогічна академія»

2025 / 2026 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою інституту ННІ «УІПА»

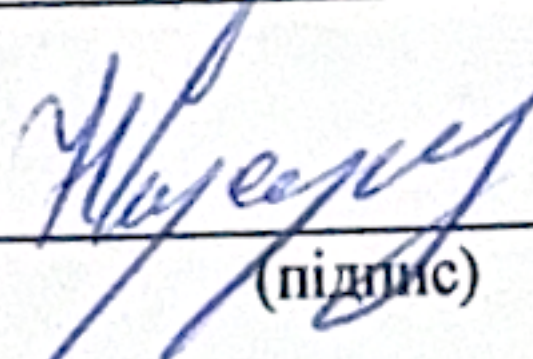
«_25_» __червня_ 2025_ року, протокол №_10_

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: (вказати авторів, їхні наукові ступені, вчені звання та посади)
Балабанова Любов Матвіївна, доктор психологічних наук, професор кафедри практичної психології ННІ УІПА ХНУ ім..В.Н.Каразіна
Баженов Олександр Володимирович, старший викладач кафедри практичної психології ННІ УІПА ХНУ ім..В.Н.Каразіна

Програму схвалено на засіданні кафедри практичної психології ННІ УІПА ХНУ ім..В.Н.Каразіна

Протокол від «_05_» __червня_ 2025 року №_11_

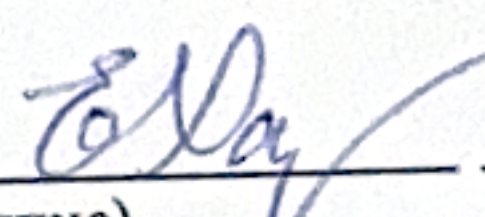
Завідувач кафедри практичної психології ННІ УІПА ХНУ ім..В.Н.Каразіна

(підпис)

Наталія КУЧЕРЕНКО
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи) Практична психологія
(назва освітньої програми)

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми
(керівник проектної групи) _____

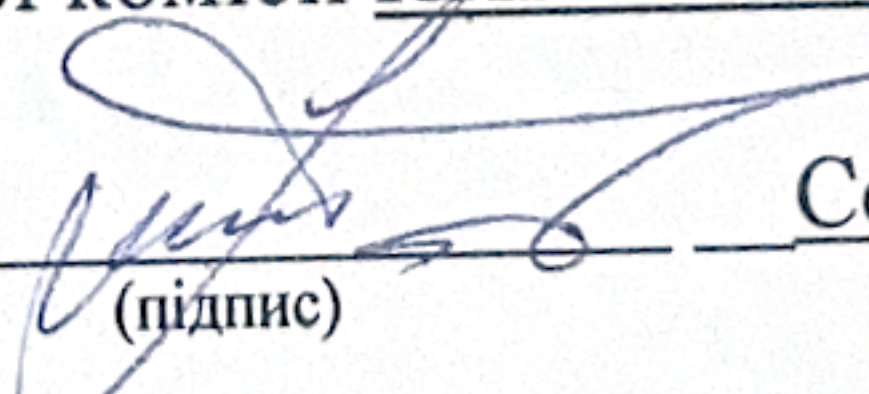

(підпис)

Олена ХАРЦІЙ
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією
Навчально наукового інституту «Українська інженерно-педагогічна академія»

Протокол від «_24_» __червня_ 2025 року №_7_

Голова науково-методичної комісії ННІ «УІПА»

(підпис)

Серій ПЕТРОВ
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Клінічна психологія та психологічна реабілітація»
складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки
перший (бакалаврський)

(назва рівня вищої освіти)

спеціальності 053 Психологія

спеціалізації _____

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни - формування уявлень про фундаментальні і прикладні дослідження в області клінічної психології, про можливості цієї науки, її методологію, теоретичні основи і емпіричні завдання.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

- ознайомлення з об'єктом, предметом і сферою додатка клінічної психології та психологічної реабілітації, її теоретичними основами і категоріальним апаратом;
- розкриття соціальної значущості, масштабності завдань, міжгалузевого і міждисциплінарного характеру клінічної психології;
- надання змістовної характеристики основних методологічних проблем і методичних труднощів клінічної психології;
- демонстрація ролі клінічної психології у вирішенні клінічних і загально-психологічних проблем.
- формування навичок самостійного прийняття рішень у клініко-психологічних ситуаціях
- формування здатності аналізу а прийняття рішення щодо реабілітаційних вправ у сфері клінічної психології

1.3. Кількість кредитів – 6

1.4. Загальна кількість годин – 180

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
<u>Обов'язкова</u> / за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
3-й	3-й
Семестр	
5-й	5-й
Лекції	
40 год.	10 год.
Практичні, семінарські заняття	
50 год.	8 год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
90 год.	162 год.
у тому числі індивідуальні завдання	

1.6. Заплановані результати навчання

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПР 1.1: знання у галузі клінічної психології та психологічної реабілітації людини;

ПР 1.2: Розуміння концептуальних основ системного уявлення та проявів відхилень від норм біологічного та психологічного в існуванні та розвитку людини;

ПР 1.3: уміння аналізувати лідерські якості фахівця та розробляти програму їхнього розвитку;

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань .

ПР 2.1: оперувати категоріями клінічної психології та психологічної реабілітації для поглибленого вивчення суті явищ, процесів щодо формування та розвитку особистості;

ПР 2.2 володіти навичками використання набутих знань в області клінічної психології та психологічної реабілітації в роботі з учнями; користуватися науковими термінами, визначати і обчислювати деякі функціональні показники організму;

ПР 2.3: уявлення про психофізіологічні механізми розладів вищих психічних функцій і потребностно-емоційної сфери; адаптації до фізичних і психічних навантажень в умовах адаптації до потреб життя; гігієнічних умовах сучасного світу;

ПР 2.4: використовувати основні клініко-психологічні параметри життєдіяльності людини при виявленні специфіки його психічного функціонування;

ПР 2.5: застосовувати методи дослідження проблем клінічної психології в професійній діяльності практичного психолога.

ПР4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел

ПР4.1: уміння робити самостійні висновки за результатами клініко-психологічного дослідження.

ПР4.2: розуміння власної позиції щодо аналізу літературних джерел.

ПР4.3: здатність аналізувати категоріальний апарат клінічної психології

ПР5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги

ПР 5.1: знання сучасних концепцій щодо проведення клініко-психологічного дослідження, сутності й складових його проведення;

ПР 5.2: розуміння закономірностей та особливостей розвитку і функціонування психічних захворювань в контексті професійних завдань

ПР 5.3: здатність аналізувати та розробляти ефективні стратегії психологічної реабілітації у професійній діяльності;

ПР 5.4: уміння формулювання мету, завдання клінічно-психологічного дослідження, володіти навичками

ПР 5.5: здатність до збору первинного матеріалу, вміння дотримуватися процедури дослідження

ПР 5.6 дотримання норм професійної етики

ПР6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження

ПР6.1: здатність використовувати системи категорій і методів, необхідних для вирішення типових завдань в галузях клініко-психологічної професійної практики.

ПР6.2: знання правила організації диференційно-діагностичного обстеження та оформлення його результатів;

ПР 6.3: володіння культурою клініко-психологічного мислення, узагальненням, аналізом і синтезом фактів і теоретичних положень, для формування диференційно-діагностичного заключення.

ПР 6.4: використання системи категорій і методів, необхідних для вирішення типових завдань в практиці психологічної реабілітації.

ПР7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки

ПР7.1: здатність проведення диференційно-діагностичного обстеження.

ПР7.2: вміння формулювати диференційно-діагностичного заключення

ПР7.3: вміння критично оцінювати отримані результати диференційно-діагностичного обстеження

ПР7.4: вміння представляти диференційно-діагностичне заключення іншим учасникам клініко-психологічного процесу

ПР7.4: вміння аргументувати необхідність по результатам диференційно-діагностичного заключення реабілітаційної програми

ПР12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

ПР12.1. Вміння оцінювати план психопрофілактичних та просвітницьких дій у формі бесід, ігор, тренінгів, тощо відповідно до запиту та тематики клінічної психології;

ПР12.2. Здатність до вибору ефективної комунікаційної стратегії у професійній діяльності;

ПР12.3. Розуміння теоретичних основ клінічної психології щодо використання у практичній професійній діяльності психолога;

ПР12.4. Вміння використовувати отримані знання з групової диференціації для визначення рівня розвитку групи та аналізу внутрішньогрупових процесів в малих групах для складання плану психологічної реабілітації

Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ I. Загальні положення клінічної психології

Тема 1. Клінічна психологія як наука.

Зміст. Цілі і завдання навчального курсу Предмет і об'єкт клінічної психології. Історичне коріння клінічної психології. Методологічні проблеми клінічної психології. Теоретичні завдання клінічної психології Проблема методу в клінічній психології. Різні визначення клінічної психології у вітчизняній і зарубіжній науці. Розділи клінічної психології. Основні поняття: етіологія (аналіз умов виникнення), патогенез (аналіз механізмів походження і розвитку), класифікація, діагностика, епідеміологія, інтервенція (профілактика, психотерапія, реабілітація, охорона здоров'я).

Тема 2. Клінічна психологія як сфера діяльності психолога.

Зміст.. Нормативно-правові документи, що регламентують діяльність клінічного психолога у закладах охорони здоров'я. Цілі та завдання діяльності клінічного психолога. Психодіагностичний напрямок, його завдання. Мета, завдання та структура клініко-психологічного дослідження. Основні принципи психологічного дослідження в клінічній психології. Методи дослідження: Цілі та особливості проведення клініко-психологічного інтерв'ю. Психодіагностичний метод як основний інструмент дослідження, специфіка його застосування. Об'єктивний, суб'єктивний та проєктивний підходи у психодіагностиці. Профілактичний напрям діяльності клінічного психолога. Профілактична парадигма у сучасній медицині. Поняття психопрофілактики та психогігієни. Етапи психопрофілактики (первинна, вторинна, третинна). Види психопрофілактики. Психокорекційний напрям

діяльності клінічного психолога. Поняття про психологічну корекцію та психотерапію. Основні напрямки та методи психотерапії.

Еклектизм та інтеграція методів психотерапії у клінічній психології. Особливості реабілітації у клінічній психології. МКФ – Міжнародна класифікація функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я.

Тема 3. Поняття норми та патології в клінічній психології

Зміст. Прояви ненормальності в історії культури і їх пояснення. Історичний огляд витоків клінічної психології: психіатрія (Ф.Пінель, Б.Раш, П.Жане, Е.Крепелін, В.М.Бехтерев, З.Фрейд); гуманістичний і антипсихіатричний напрями; загальна і експериментальна психологія; диференціальна психологія і психодіагностика (Ф.Гальтон, В.Штерн, А.Біне); філософія життя, розуміюча психологія і феноменологія. Основні етапи розвитку клінічної психології з кінця XIX ст. до наших днів. Основоположники головних напрямів клінічної психології в Росії і за кордоном (Л.Уїтмер, Е.Крепелін, Т.Рібо, К.Ясперс, З.Фрейд, І.П.Павлов, А.Р.Лурія). Ідеографічний та номотетичний підходи в клінічній психології. Проблема норми і патології. Норма як реально існуючий і стійкий феномен. Можливість дихотомії норма-патологія. Стійкість кордонів норми: психопатологія буденного життя, пограничні і транзиторні розлади.

Тема 4. Психологія хворого та лікувального середовища.

Зміст. Медико-психологічні особливості сучасного хворого. Суб'єктивна та об'єктивна важкість захворювання. Концепція внутрішньої картини хвороби (О. Р. Лурія). Поняття, будова та основні варіанти внутрішньої картини хвороби. Типи психологічного ставлення до хвороби (за А.Лічко, М.Івановим). Конфліктні ситуації взаємовідносин лікар-хворий-родичі хворого. Загальні закономірності змін та відновлення психічної діяльності при різних патологічних станах і аномаліях розвитку, роль психічних чинників у виникненні і подоланні різних недуг, в зміцненні здоров'я. Особливості психіки взаємовідносин хворої людини (тимчасово зміненої і хворобливої) та лікаря (медичного працівника), психологію спілкування лікаря і пацієнта, психологічної атмосфери лікувально-профілактичної установи; психосоматичні і соматопсихічні взаємовпливи. Психологічні особливості лікувального середовища. Особливості взаємовідносин у закладі охорони здоров'я. Психологія медичного працівника. Вимоги до особистості медичного працівника. Soft skills компетенції працівника закладу охорони здоров'я. Професійна етика медичного працівника. Ятрогенії (причини виникнення, наслідки, профілактика). Особливості застосування принципів неупередженості та конфіденційності у клінічній психології.

Розділ 2. Психопатологія порушень психічної діяльності

Тема 5 Загальноклінічні порушення пізнавальної діяльності

Зміст. Поняття та класифікації розладів відчуття та сприйняття. Нейропсихологічний аналіз порушень сприйняття. Порушення сприйняття при поразках первинних зон кори головного мозку. Порушення сприйняття при поразках вторинних зон кори головного мозку. Поразка лобних відділів та порушення сприйняття. Патопсихологічний аналіз розладів відчуття та сприйняття. Патопсихологічна класифікація порушень пам'яті. Порушення довільного та мимовільного запам'ятовування, безпосередньої і опосередкованої, оперативної і довготривалої пам'яті, їх загальна характеристика. Порушення пам'яті як мнестичної діяльності. Основні варіанти порушень мислення при психічних розладах (за Зейгарник Б.В.). Порушення операційного боку мислення. Порушення динамічного боку мислення. Порушення мотиваційного компоненту мислення. Порушення критичності мислення. Порушення уваги та розумової працездатності.

Тема 6. Порушення мотиваційної сфери особистості.

Зміст. Основні варіанти порушень мотиваційної сфери особистості. Порушення ієрархії потребово-мотиваційної сфери. Формування нової патологічної потреби (мотиву). Розлади звичок та потягів. Порушення функцій сенсоутворення та спонування мотивів.

Тема 7. Поняття свідомості у клінічній психології.

Зміст. Критерії діагностики порушеної свідомості. Основні варіанти порушень свідомості. Загальна характеристика розладів самосвідомості. Порушення самосвідомості вітальності. Порушення аутоідентичності. Порушення кордонів «Я». Порушення самосвідомості цілісності. Синдром деперсоналізації - дереалізації. Транссексуалізм.

Тема 8. Психологія та психотерапія болю.

Зміст. Біль як суб'єктна ознака хвороби. Поняття та функції болю. Види болю. Чинники інтенсивності больового відчуття. Методи оцінки больових відчуттів. Культуральні та особистісні відмінності реакції на біль. Відчуття болю та плацебо. Загальна характеристика психічного болю. Соматоформна біль. Фантомна біль. Клініко-психологічні аспекти мазохізму. Аутоагресивна поведінка. Душевна біль. Поняття про вікарну травму. Розуміння болі у психоаналізі. Психосоматична концепція болю Енгеля. Психотерапія хронічного болю (психоаналіз, когнітивно-поведінкова психотерапія, мультифакторний підхід та ін.). Психосоматичні і соматопсихічні взаємовпливи у суїцидології. Патогенні фактори у створення ситуації суїциду. Класифікація суїцидів. Діагностика ознак, що передують суїцидальної спроби.

Розділ 3. Поняття патопсихологічного порушення та патопсихологічна діагностика

Тема 9. Шизофренія.

Зміст. Клініко-психологічний аналіз шизофренії. Етіологія, патогенез шизофренії. Позитивні і негативні симптоми при шизофренії. Порушення пізнавальної діяльності при шизофренії. Порушення мотивації при шизофренії. Особливості протікання емоційних процесів при шизофренії. Набуті особистісні розлади при шизофренії. Патопсихологічна діагностика шизофренії.

Тема 10. Порушення психіки при органічних ураженнях головного мозку.

Зміст. Класифікація та причини органічних уражень головного мозку. Клініко-психологічний аналіз епілепсії. Клініко-психологічний аналіз черепно-мозкових травм. Специфіка клінічної картини при церебральному атеросклерозі та інших судинних захворюваннях. Атрофічні процеси головного мозку та їх клініко-психологічні наслідки. Методи психологічної діагностики психічної патології при органічному розладах

Тема 11. Розумова відсталість.

Зміст. Поняття та причини розумової відсталості. Ендогенні та екзогенні причини розумової відсталості. Класифікації розумової відсталості. Клініко-психологічний аналіз глибокої розумової відсталості. Важка розумова відсталість. Помірна розумова відсталість. Клініко-психологічний аналіз легкої розумової відсталості. Закони розумової відсталості (за Г.Сухаревою). Методи патопсихологічної діагностики розумової відсталості. Методика Векслера. Проблема диференційної діагностики розумової відсталості та затримки психічного розвитку.

Тема 12. Розлади особистості.

Зміст. Поняття та критерії розладів особистості. Вклад біологічних та соціальних факторів у процес формування патологічних рис особистості. Класифікації розладів особистості. Афективно-несстійкий, обсесивно-компульсивний, істеричний, параноїдний, шизоїдний, дисоціальний, тривожний, залежний розлади особистості. Методи патопсихологічної діагностики порушень особистості. Методика MMPI.

Тема 13. Психогенні розлади.

Зміст. Поняття та критерії психогенних розладів за К. Ясперсом. Реактивні психози та форми їх проявів. Афективно-шоківі реакції. Істеричні психози. Реактивна депресія. Реактивний параноїд. Психогенно-невротичні розлади. Неврастенія. Загальна характеристика фобічних тривожних розладів. Панічний розлад. Обсесивно-

компульсивний розлад. Дисоціативні (конверсійні) розлади. Порушення адаптації, її причини. Гостра реакція на стрес. Посттравматичний стресовий розлад. Патопсихологічна діагностика та психотерапія психогенних розладів.

Тема 14. Афективні розлади.

Зміст. Поняття та класифікація афективних розладів.

Клінічна картина та розвиток біполярного розладу. Особливості протікання психічних процесів на фоні маніакальної фази. Особливості протікання психічних процесів на фоні депресивної фази при біполярному афективному розладі. Медична профілактика та терапія при біполярному розладу. Рекурентний депресивний розлад. Стійкі розлади настрою. Патопсихологічна діагностика афективних розладів.

Розділ 4. Спеціальна клінічна психологія та психологічна реабілітація

Тема 15. Вікова клінічна психологія.

Зміст. Специфіка психічних порушень у дитячому віці. Поняття дізонтogeneзу. Характеристика провідних біологічних та соціальних чинників дізонтogeneзу. Рання інституалізація як фактор дізонтogeneзу. Закономірності дізонтogeneзу. Основні класифікації дізонтogeneзу. Характеристика загального психічного недорозвитку. Затримки психічного розвитку дітей. Ушкоджений психічний розвиток. Дефіцитарний психічний розвиток. Дисгармонійний розвиток як варіант психічного дізонтogeneзу. Розлади спектру аутизму. Синдром дефіциту уваги з гіперактивністю (РДУГ). Невротичні розлади у дитячому віці. Психологічний аналіз страхів у дітей. Медико-психологічна інтервенція в дитячому віці. Система раннього втручання. Розлади психіки та поведінки у підлітковому та юнацькому віці. Розлади психіки та поведінки у осіб похилого та старечого віку

Тема 16. Клінічна психологія залежної поведінки.

Зміст. Поняття залежної поведінки. Види залежностей. Адиктивна поведінка. Основні чинники залежної поведінки. Клініко-психологічний аналіз алкоголізму. Клініко-психологічний аналіз наркоманій. Ігрова залежність. Патопсихологічна діагностика залежної поведінки. Психотерапія залежної поведінки.

Тема 17. Психосоматичні та соматопсихічні розлади.

Зміст. Поняття психосоматики. Психосоматичні захворювання: поняття, класифікації. Основні психосоматичні теорії. Концепція особистісних профілів Ф.Данбар. Теорія психосоматичної специфічності Ф.Александера. Теорія десоматизації М.Шур. Теорія стресу (Г. Сельє). Теорія алексетимії П. Сіфнеуса. Нейрогуморальні теорії. Психологічні чинники ризику та антиризиків розвитку основних психосоматичних захворювань. Психологічний аналіз соматопсихічних розладів. Діагностика та корекція у психосоматиці. Соматоформні розлади. Розлади сну. Розлад сексуальних функцій. Поняття іпохондрії. Соматизована тривога. Маскована депресія. Астенічний синдром. Особливості експертизи при психосоматичних захворюваннях.

Тема 18. Спеціальна клінічна психологія

Зміст. Психологія хворих кардіологічного профілю. Клініка травматології та серечно-судинних захворювань. Психологія хворих кардіологічного профілю. Зміни психіки у пацієнтів із захворюваннями шлунково-кишкового тракту. Психологічні особливості хворих ендокринологічного профілю (цукровий діабет). Психологічні особливості осіб із захворюванням органів дихання. Психологія хворих з акушерською та гінекологічною патологією. Психологічні зміни особистості вагітних жінок в залежності від триместру вагітності та психічні розлади періоду вагітності та пологів. Психологія хворих у доопераційний та післяопераційний період. Психологія хворих з інфекційними захворюваннями. Психологія хворих з косметичними дефектами та дефектами органів чуття. Психологія хворих з онкологічною патологією. Паліативна психологія. особливості психіки хворих при проведенні трудової, військової та судової експертизи.

Тема 19. Військова клінічна психологія

Зміст. Заходи щодо запобігання розвитку психосоматичних захворювань в зоні воєнного конфлікту. Основні превентивні заходи щодо запобігання бойовому виснаженню (перевтоми). Основні заходи та рекомендації щодо запобігання суїцидам в ЗСУ України. Основні заходи та рекомендації щодо надання допомоги військовослужбовцям з ознаками зловживання алкоголем та вживанням наркотичних речовин. Принципи фіксації та транспортування хворих з гострими психотичними станами. Перший рівень медико-психологічної допомоги. Сутність першої психологічної допомоги. Бойові стресові стани. Стисла характеристика найбільш поширених симптомів бойових стресових станів. Організація проведення та принципи первинної профілактики та першої психологічної допомоги військовослужбовцям на догоспітальному етапі. Основні принципи та критерії діагностики посттравматичних стресових розладів і розладів адаптації. Немедикаментозне та медикаментозне лікування військовослужбовців з ГРС та ПТСР і моніторинг пацієнтів на догоспітальному етапі. Другий рівень медикопсихологічної допомоги. Третій рівень медико-психологічної допомоги.

Тема 20. Клінічна реабілітація та застосування методів психологічного і психотерапевтичного впливу.

Зміст. Психотерапевтичні, групові реабілітаційно-відновлюючі завдання. Теоретична питання реабілітаційної психології. Реабілітаційні психологічні технології школи та напрями проведення реабілітація. Соціально-психологічна реабілітація.. Трудова Принципи медико-психологічної реабілітації. Перелік узагальнених методик психодіагностики, психотерапії та психологічної корекції на етапах проведення медичної реабілітації. Соціально-психологічна реадaptaція учасників бойових дій. Психопрофілактична робота з військовослужбовцями зі складу групи посиленої психологічної уваги. Показання та протипоказання до проведення психологічної реабілітації військовослужбовців. Методи інтегральної оцінки реабілітаційного потенціалу та контролю ефективності відновлення функціонального стану людини. Дослідження адаптаційного резерву організму військовослужбовця за показниками варіабельності серцевого ритму. Дослідження статичної просторової стійкості. (стабілографія). Дослідження електричної активності кори головного мозку. Контроль ефективності відновлення функціонального стану в госпітальних умовах. Медикопсихологічна діагностика пацієнтів з порушеннями когнітивних (регуляторних) функцій. Критерії якості медико-психологічної (нейропсихологічної) діагностики. Медико-психологічна реабілітація в амбулаторно-поліклінічних умовах.

Обсяг застосування методів психологічного і психотерапевтичного впливу як професійної діяльності різних фахівців. Клінічні критерії вибору психотерапевтичної тактики. Загальна характеристика методів психотерапії та психокорекції. Методи психічної саморегуляції (нервовом'язова релаксація, самонавіювання, аутотренінг, медитативні техніки, дихальні вправи). Методи психотерапевтичного впливу. Показання та протипоказання до окремих методів психологічної корекції та психотерапії. Методи медико-психологічної реабілітації пацієнтів з порушеннями когнітивних (регуляторних) функцій.

Зміст.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усьог о	у тому числі					усьог о	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с. р.		л	п	лаб	інд	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

Розділ 1. Загальні положення клінічної психології												
Тема 1. Клінічна психологія як наука.	10	2	2			6	10	1				9
Тема 2. Клінічна психологія як сфера діяльності психолога.	10	2	2			6	10	1				9
Тема 3. Поняття норми та патології в клінічній психології	10	2	4			4	10		1			9
Тема 4. Психологія хворого та лікувального середовища.	10	2	2			6	10		1			9
Разом за розділом 2	40	8	10			22	40	2	2			36
Розділ 2. Психопатологія порушень психічної діяльності												
Тема 5 Загальноклінічні порушення пізнавальної діяльності	10	2	2			6	10	1				9
Тема 6. Порушення мотиваційної сфери особистості.	10	2	2			6	10	1				9
Тема 7. Поняття свідомості у клінічній психології.	10	2	4			4	10		1			9
Тема 8. Психологія та психотерапія болю.	10	2	2			6	10		1			9
Разом за розділом 2	40	8	10			22	40	2	2			36
Усього годин	80	16	20			44	80	4	4			72
Розділ 3. Поняття психічного порушення та патофизиологічна діагностика												
Тема 9. Шизофренія.	8	2	2			4	8	0,5				7,5
Тема 10. Порушення психіки при органічних уразках головного мозку.	8	2	2			4	8	0,5				7,5
Тема 11. Розумова відсталість.	8	2	2			4	8	0,5				7,5
Тема 12. Розлади особистості.	10	2	4			4	8	0,5				7,5
Тема 13. Психогенні розлади.	8	2	2			4	8		1			7
Тема 14. Афективні розлади.	8	2	2			4	8		1			7
Усього годин	50	12	14			24	48	2	2			44
Розділ 4. Спеціальна клінічна психологія та психологічна реабілітація												

Тема 15. Вікова клінічна психологія.	8	2	2			4	12	1				11
Тема 16. Клінічна психологія залежної поведінки.	8	2	2			4	8	1				7
Тема 17. Психосоматичні та соматопсихічні розлади.	8	2	2			4	8	1				7
Тема 18. Спеціальна клінічна психологія	8	2	2			4	8	1				7
Тема 19. Військова клінічна психологія	10	2	4			4	8		1			7
Тема 20. Клінічна реабілітація та застосування методів психологічного і психотерапевтичного впливу.	8	2	4			2	8		1			7
Разом за змістовим модулем 4	50	12	16			22	52	4	2			46
Усього годин	100	24	30			46	100	6	4			90
Усього годин	180	40	50			90	180	10	8			162

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Клінічна психологія як наука.	2	
2	Клінічна психологія як сфера діяльності психолога.	2	
3	Поняття норми та патології в клінічній психології	2	1
4	Психологія хворого та лікувального середовища.	2	1
5	Поняття симптома. Нозології та первинна консультативна діяльність	2	
6	Загальноклінічні порушення пізнавальної діяльності	2	
7	Порушення мотиваційної сфери особистості.	2	
8	Поняття свідомості у клінічній психології.	2	
9	Психологія та психотерапія болю.	2	
10	Шизофренія.	2	
11	Порушення психіки при органічних уразках головного мозку.	2	
12	Розумова відсталість.	2	
13	Розлади особистості.	2	
14	Психогенні розлади.	2	1
15	Афективні розлади.	2	1
16	Вікова клінічна психологія.	2	
17	Клінічна психологія залежної поведінки.	2	

18	Психосоматичні та соматопсихічні розлади.	2	
19	Спеціальна клінічна психологія	2	
20	Військова клінічна психологія	2	
21	Протоколи психологічного втручання під час лиха	2	
22	Організація та проведення патопсихологічної диференційної психодіагностики	2	1
23	Психологія лікувально-діагностичного процесу. Основи психологічної реабілітації учасників бойових дій.	2	
24	Групова соціально-психологічна реабілітація	2	1
25	Застосування методів індивідуального психологічного і психотерапевтичного впливу.	2	
	Разом	50	8

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Клінічна психологія як наука.	6	9
2	Клінічна психологія як сфера діяльності психолога.	6	9
3	Поняття норми та патології в клінічній психології	4	9
4	Психологія хворого та лікувального середовища.	6	9
5	Загальноклінічні порушення пізнавальної діяльності	6	9
6	Порушення мотиваційної сфери особистості.	6	9
7	Поняття свідомості у клінічній психології.	4	9
8	Психологія та психотерапія болю.	6	9
9	Шизофренія.	4	7,5
10	Порушення психіки при органічних уразках головного мозку.	4	7,5
11	Розумова відсталість.	4	7,5
12	Розлади особистості.	4	7,5
13	Психогенні розлади.	4	7
14	Афективні розлади.	4	7
15	Вікова клінічна психологія.	4	11
16	Клінічна психологія залежної поведінки.	4	7
17	Психосоматичні та соматопсихічні розлади.	4	7
18	Спеціальна клінічна психологія	4	7
19	Військова клінічна психологія	4	7
20	Організація та проведення патопсихологічної диференційної психодіагностики	2	7
	Разом	90	162

6. Індивідуальні завдання

1.	Поняття, предмет та завдання клінічної психології.
2.	Основні галузі клінічної психології.
3.	Психодіагностичний напрям роботи клінічного психолога.
4.	Психопрофілактичний напрям роботи клінічного психолога.
5.	Психокорекційний та реабілітаційний напрями роботи клінічного психолога.
6.	Поняття та види норм.
7.	Поняття, різновиди та причини хвороб.

8.	Поняття, критерії та рівні психічного здоров'я.
9.	Поняття, критерії та рівні психічних розладів.
10	Концепція внутрішньої картини хвороби (О. Р. Лурія).
11	Варіанти внутрішньої картини хвороби.
12	Типи психологічного ставлення до хвороби (за А.Лічко, М.Івановим).
13	Форми поведінки особистості залежно від психологічної реакції на звістку про хворобу. Вторинна вигода.
14	Феномени комплаєнтності, госпіталізму, стигматизації, їх подолання.
15	Психологія хворого з інвалідністю.
16	Психологія лікувального середовища.
17	Проблема професійного вигорання та професійної деформації медичного працівника.
18	Професійна етика працівника закладу охорони здоров'я
19	Ятрогенії (причини виникнення, наслідки, профілактика).
20	Нейропсихологічний аналіз порушення сприйняття.
21	Патопсихологічний аналіз порушень сприйняття.
22	Розлади пам'яті.
23	Розлади мислення (за Б.В.Зейгарник).
24	Розлади інтелекту.
25	Розлади уваги та розумової працездатності.
26	Порушення мотиваційної сфери особистості (за Б.В.Зейгарник).
27	Поняття свідомості у клінічній психології. Критерії діагностики порушеної свідомості за К.Ясперсом.
28	Порушення свідомості по типу виключення.
29	Порушення свідомості по типу потьмарення.
30	Загальна характеристика розладів самосвідомості.
31	Поняття, функції, види та відчуття болю.
32	Загальна характеристика психічного болю. Душевна біль.
33	Клініко-психологічний аналіз шизофренії.
34	Патопсихологічна діагностика шизофренії.
35	Клініко-психологічний аналіз епілепсії та ЧМТ.
36	Клініко-психологічний аналіз судинних розладів та розладів атрофічного генезу.
37	Методи патопсихологічної діагностики органічних уражень мозку.
38	Клініко-психологічний аналіз розумової відсталості.
39	Патопсихологічна діагностика розумової відсталості.
40	Розлади особистості: поняття, причини, критерії діагностики.
41	Клініко-психологічна характеристика розладів особистості у зрілому віці.
42	Психогенно-психотичні розлади.
43	Психогенно-невротичні розлади. Неврастенія.
44	Фобічний тривожний розлад.
45	Панічний розлад.
46	Обсесивно-компульсивний розлад.
47	Дисоціативні (конверсійні) розлади.
48	Посттравматичний стресовий розлад.
49	Клініко-психологічна діагностика та психотерапія психогенних розладів.

50	Біполярний афективний розлад.
51	Стійкі розлади настрою.
52	Психологічна діагностика афективних розладів
53	Поняття, чинники, закономірності дізонтогенезу.
54	Затримки психічного розвитку дітей.
55	Ушкоджений та дефіцитарний психічний розвиток дитини.
56	Дисгармонійний психічний розвиток дитини.
57	Розлади спектру аутизму.
58	Синдром дефіциту уваги з гіперактивністю (СДУГ).
59	Невротичні розлади у дитячому віці. Дитячі страхи
60	Ятрогенії (причини виникнення, наслідки, профілактика).
61	Клініко-психологічний аналіз ігрової залежності.
62	Патопсихологічна діагностика залежної поведінки
63	Проблема психосоматичних взаємовідносин. Поняття психосоматики.
64	Психосоматичні розлади: поняття та види.
65	Основні психосоматичні теорії.
66	Соматоформні розлади
67	Клініко-психологічний аналіз ігрової залежності.
68	Вплив хронічної соматичної хвороби на психіку людини.
69	Психологія хворих кардіологічного та ендокринологічного профілю.
70	Зміни психіки у пацієнтів із захворюваннями шлунково-кишкового тракту та органів дихання.
71	Психологія хворих з акушерською та гінекологічною патологією.
72	Психологічні зміни особистості вагітних жінок в залежності від триместру вагітності та психічні розлади періоду вагітності та пологів.
73	Психологія хворих у доопераційний та післяопераційний період.
74	Психологія хворих з інфекційними захворюваннями.
75	Психологія хворих з косметичними дефектами та дефектами органів чуття.
76	Психологія хворих з онкологічною патологією. Паліативна психологія
77	Вплив хронічної соматичної хвороби на психіку людини.
78	Психологія хворих кардіологічного та ендокринологічного профілю.
79	Зміни психіки у пацієнтів із захворюваннями шлунково-кишкового тракту та органів дихання.
80	Психологія хворих з акушерською та гінекологічною патологією.
81	Психологічні зміни особистості вагітних жінок в залежності від триместру вагітності та психічні розлади періоду вагітності та пологів.
82	Психологія хворих у доопераційний та післяопераційний період.
83	Психологія хворих з інфекційними захворюваннями.
84	Психологія хворих з косметичними дефектами та дефектами органів чуття.
85	Психологія хворих з онкологічною патологією. Паліативна психологія
86	Диференційне психопатологічне дослідження

87	Медично-психологічна експертиза
88	Клінічна психологічна реабілітація
89	ПТСР
90	Протоколи психологічного супроводу

7. Методи навчання

Програмою передбачені лекції, практичні заняття та самостійна робота студентів. За характером логіки пізнання впроваджуються аналітичний, індуктивний та дедуктивний методи. За рівнем самостійної розумової діяльності — проблемний виклад та частково-пошуковий метод.

У процесі аудиторних занять використовуються:

- лекція з елементами пояснення;
- лекція-бесіда;
- лекція-дискусія;
- проблемна лекція;
- лекція-прес-конференція;
- ілюстрація наочних матеріалів;
- індивідуальне пояснення.

Методи навчання, що використовуються під час практичних занять:

- евристична бесіда;
- виконання вправ та тестових завдань;
- відпрацювання методик та технік;
- самостійна робота;

Самостійна робота з першоджерелами, дослідження інформаційних ресурсів, пошук первинної інформації (наукові публікації, документи, протоколи, офіційні звіти, статистичні матеріали тощо).

8. Методи контролю

Підсумковий контроль. Для контролю засвоєння дисципліни навчальним планом передбачений іспит (модульний контроль). Проведення підсумкової атестації і отримання на ній позитивної оцінки включає: а) оцінку проміжної атестації (результати модуля), б) оцінку відвідуваності занять і активність в аудиторії; а також в) оцінку виконання усіх завдань самостійної роботи. Підсумкова атестація проводиться у вигляді заліку, під час якого необхідно набрати також певне число балів за пройденими темами.

Поточний контроль. Для поточного контролю використовуються результати роботи на практичних заняттях, робота зі словниками, підготовка конспектів наукових джерел, а також контрольних завдань, які виконуються студентами в аудиторії наприкінці кожного модулю.

9. Схема нарахування балів

Приклад для підсумкового семестрового контролю в формі екзамену або залікової роботи

Поточне тестування та самостійна робота				Екзаме н	Сума
Розділ 1	Розділ 2	Розділ 3	Індивіду альне		

											завданн я			
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9		T10		6	27	100
3	3	3	3	3	3	3	3	3		3				
Розділ 3				Розділ 4										
T11	T12	T13	T14	T15	T16	T7	T18	T19	T20	Контр робота				
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	7				

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку, або екзамену) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 35 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи, індивідуального завдання.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

90-100 балів («Відмінно») А	Студент/студентка демонструє високий рівень володіння теоретичним матеріалом, засвоїв матеріал в повному обсязі та вмів його застосовувати для вирішення практичних питань. Володіє термінами, логічно та послідовно викладає матеріал. Поточні й підсумкові контрольні роботи виконує без помилок. У повному обсязі виконує всі завдання самостійної роботи. Презентуючи наукову доповідь, уміло використовує теоретичний і фактичний матеріал, демонструє володіння основними правилами публічного виступу.
70-89 бали («Добре») ВС	Студент/студентка демонструє достатньо високий рівень володіння теоретичним матеріалом, але допускає окремі помилки при логічному викладенні матеріалу, що, тим не менш, дозволяє вільно користуватися надбаними навичками на практиці, приймати відповідні рішення. Поточні й підсумкові контрольні роботи виконує з незначними помилками. У повному обсязі виконує всі завдання самостійної роботи. Презентуючи наукову доповідь, уміло використовує теоретичний і фактичний матеріал, демонструє володіння основними правилами публічного виступу з несуттєвими неточностями.
60-69 бали («Задовільно») Д	Студент/студентка демонструє достатній рівень володіння теоретичним матеріалом, засвоїв основну частину теоретичного змісту дисципліни, але робить окремі помилки в викладенні матеріалу, в змісті теорії, окремих термінів. Завдання-рішення приймаються з незначними помилками. Наявні суттєві помилки й під час виконання поточних і підсумкових контрольних робіт. Не в повному обсязі або несвоєчасно виконує завдання самостійної роботи. Презентація наукової доповіді містить значні недоліки.
50-59 балів («Задовільно») Е	Студент/студентка демонструє мінімальний рівень володіння як теоретичним матеріалом, так і практичними навичками. Допускає окремі помилки у визначенні термінів. Не в повному обсязі або несвоєчасно виконує завдання самостійної роботи. Презентація наукової доповіді містить суттєві недоліки.

35-49 балів («Незадовільно») FX	Студент/студентка під час занять не може відповісти на запитання в межах конспекту лекцій, відсутні базові практичні навички, поточні й підсумкові контрольні роботи виконує з численними помилками. Не в повному обсязі або несвоєчасно виконує завдання самостійної роботи. Презентація наукової доповіді відсутня або не відповідає вимогам до такого виду робіт
1-34 бал («Незадовільно») F	Теоретичний зміст курсу не засвоєно, практичні навички відсутні.

Форма виконання завдань	Вид завдання	Кількість балів	Критерії оцінювання	Загальна кількість балів за формами виконання завдань
ДЕ МОНСТРАЦІЯ УСНИХ НАВИЧОК ВОЛОДІННЯ МАТЕРІАЛОМ	Підготовка презентації, доповіді на лекціях	0-7 бали	7 балів – студент розробив слайди, які найбільш повно відображають тему, матеріал логічно структуровано, за необхідності ілюстровано, презентація публічно представлена на практичному занятті перед групою під час виголошення наукової доповіді	0-7 балів
ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ	Участь у практичних заняттях	0-20 балів	1 бал студент отримує за участь виконання вправ на практичному занятті	0-20 балів
	Виконання вправ на практикумах	0-6 балів	1 бали – студент прийняв участь; 2 бали – студент правильно працював згідно з вимогами, які висуваються до такого виду робіт (якість і точність інформації); 3 балів – взяв ініціативу на пз, що відображає головну ідею; 4 бала. актуальність проблеми; 5. основні положення. 6. Основні перспективи.	0-6 балів

РОБОТА ДО	Робота на сайті дистанційного навчання (тестові завдання)	0-20 балів	до 20 балів студент отримує за відповіді на тестові завдання в ДО	0-20 балів
ЗАЛІК	Відповідь на залікову роботу (індивідуальне завдання) та контрольна робота	0-20 балів	Індивідуальна робота містить завдання створення презентації,, яка оцінюється максимально в 10 балів та 10 балів – к.робота	0-20 балів
ІСПИТ	Написання екзаменаційної роботи	0-27 балів	екзаменаційна робота містить 30 білетів по три запитання в кожному, правильна відповідь на запитання в білеті оцінюється в 9 балів	0-27 балів
РАЗОМ ЗА КУРС				100 балів

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

1. Гальчук О.Я. Клінічна психологія : навчальний посібник. К.: Атіка, 2012. 216с.
2. Ільїна Н. Клінічна психологія. Київ: Університетська книга, 2022. 163 с.
3. Максименко С. Д., Цехмістер Я. В., Коваль І. А., Максименко К. С. Медична психологія : підручник / за загальною ред. С. Д. Максименка. 2-е вид. К. : Слово, 2014. 516 с.
4. Медична психологія: в 2-х т. Т.2. Спеціальна медична психологія / [Г.Я. Пилягіна, О.О. Хаустова, О.С. Чабан та ін.]; за ред. Г.Я. Пилягіної. Вінниця: Нова Книга, 2020.
5. Ніконенко Ю.П. Клінічна психологія: Навчальний посібник. Вид. КНТ Київ, 2019. 368 с.
6. Савенкова І.І. Клінічна психологія: [навчальний посібник] Херсон: ООО «Айлант», 2018. 302 с.
7. Табачников О.Ю., Абдрахімова Ц.Б., Копчак О.О. Клінічна (медична) психологія. «Книга -плюс». 2020. 264 с.

8. Федосова Л. О. Клінічна психологія : навч. посіб. Київ: Видавничий дім «Персонал», 2013. 247 с.
9. Шебанова С.Г., Шебанова В.І. Клінічна психологія: навчально-методичний посібник. Херсон, 2019. 192 с.

Допоміжна література

10. Галецька І. Клініко-психологічне дослідження: навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 242 с.
11. Дідковська Л.І. Психосоматика: основи психодіагностики та психотерапії: Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. 263 с.
12. Клінічна психодіагностика: практикум / Редактор-упорядник проф. М.В.Миколайський. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2006. 228 с.
13. Клінічна психологія: словник-довідник / Авт.- уклад. С. В. Діденко К.: Академвидав, 2012. 320 с.
14. Кричківська Т.Д. Психологія аномального розвитку : навч. посіб. Ніжин. держ. ун-т ім. М. Гоголя. Київ : КНТ, 2016. 163с .
15. Максименко С.Д., Чуприков А.П., Прокопович Є.М. та ін.. Патопсихологія. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Видавництво ТОВ «КММ», 2010. 210 с.
16. Максименко С.Д., Шевченко Н.Ф. Психологічна допомога тяжким соматичним хворим : навч. посіб. К.: Ін-т психології імені Г.С. Костюка; Ніжин : Міланік, 2007. 115 с
17. Максимова Н. Ю. Основи дитячої патопсихології: навч. посіб. / Н. Ю. Максимова, К. Л. Мілютіна, В. С. Піскун. К.: Главник, 2018. 158 с.
18. Основи медичної психології : навч.-метод. посіб. для студ. вищ. мед. навч. закл. IV рів. акред. та лік.-інтерн. / Ждан В.М., Скрипніков А.М., Животовська Л.В. та ін. Полтава: ТОВ «АСМІ», 2014. 255 с.
19. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 1. Загальна редакція: Н. Пророк. Київ, 2018. 208 с.
20. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 2. Загальна редакція: Л.Царенко. Київ, 2018. 240 с.
21. Практична психосоматика: діагностичні шкали : навчальний посібник / за заг. ред. О. О. Чабана, О. О. Хаустової. К: ВНТУ, 2018. 108 с.
22. Психіатрія і наркологія : підручник / В.Л. Гавенко, В.С. Бітенський, В.А. Абрамов та ін. ; за ред. В.Л. Гавенка, В.С. Бітенського. 2-ге вид., переробл. і допов. К. : ВСВ "Медицина", 2015. 512 с.
23. Психодіагностичні моделі в практиці клінічного психолога: Навчальний посібник (частина перша) / В.Є. Луньов, К.В. Аймедов, Д.М. Корошніченко / заг.ред В.Є. Луньова. Одеса: ОНМедУ, 2015. 296 с.
24. Психологічні аспекти медичної праці : навч. посіб-ник / Уклад. І. В. Федік. Київ: ДП «Вид. дім «Персонал», 2017. 126 с.
25. Федоренко Р. П. Психодіагностична практика в клініці : навч.-метод. посіб. Луцьк : Вежа, 2010. 234 с.
26. Хомуленко Т.Б. Основи психосоматики: навчально-методичний посібник Вінниця: Нова Книга, 2009. 120 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України <https://mon.gov.ua/ua>
2. Офіційний сайт Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти <https://naqa.gov.ua/>
3. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua>

4. Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка
<http://korolenko.kharkov.com>.
5. Центральна наукова бібліотека Харківського національного університета імені В. Н. Каразіна <http://www-library.univer.kharkov.ua/ukr>
6. Сайт дистанційної освіти ННІ УПА ХНУ ім..В.Н.Каразіна
<https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=10493>
7. Закони України про охорону здоров'я: Збірник нормативно-правових актів. Тернопіль: Укрмедкнига, 2000. 464 с.
8. Закон України про психіатричну допомогу. К. : Сфера, 2000. 50 с.
9. Устав (Конституція) Всесвітньої організації охорони здоров'я. ВООЗ:. 2006.
10. Міжнародна класифікація функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я: МКФ. https://moz.gov.ua/uploads/1/5262-dn_20180523_981_dod_1.pdf
11. Міжнародний класифікатор хвороб [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
https://uk.wikipedia.org/wiki/Міжнародний_класифікатор_хвороб
12. Міжнародний науково-практичний журнал «Психіатрія, неврологія та медична психологія», URL: <https://periodicals.karazin.ua/pnmp/index>
13. Наукова періодика України, Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського:
http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=F&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN
14. Науковий медичний журнал «Медична психологія»: <http://www.mps.kh.ua/>
15. Основи законодавства України про охорону здоров'я (зі змінами).
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>
16. Психосоматична медицина та загальна практика. <https://uk.e-medjournal.com/index.php/psp/index>
17. Сайт «Brain Maps» - <http://brain-maps.org/>
18. The Oxford Handbook of Clinical Psychology.
<http://docshare04.docshare.tips/files/28023/280238870.pdf>

« _____ » 20__ p.